

TİC 214

Gümrükte Dijital Uygulamalar (Markalı Ders)

Tek Pencere Sistemi ve Kurumlar Arası Dijital Entegrasyon

2025-2026 BAHAR DÖNEMİ

Dijitalleşme ve Dış Ticaret

Küresel ticaret hacminin artması, gümrük işlemlerinin hızlandırılması ve bürokrasinin azaltılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Geleneksel gümrük süreçlerinde ithalat ve ihracat işlemleri birçok kamu kurumu ile ayrı ayrı yürütülmekteydi.

Bu durum:

- işlem sürelerinin uzamasına,
- belge tekrarlarına,
- maliyetlerin artmasına,
- ve koordinasyon sorunlarına neden olmaktaydı.

Bu sorunların çözümü için *dijital gümrük sistemleri ve tek pencere uygulamaları* geliştirilmiştir.

Tek Pencere Sistemi (Single Window System)

Dış ticaret işlemlerinde gerekli olan tüm izin, belge ve onayların *tek bir elektronik platform* üzerinden sunulmasını sağlayan dijital sistemdir.

Bu sistem sayesinde:

- firmalar tüm başvurularını *tek noktadan yapabilir*,
- kurumlar arası veri paylaşımı sağlanır,
- gümrük işlemleri hızlanır,
- işlem maliyetleri azalır.

Dünya Gümrük Örgütü (WCO) ve UN/CEFACT tanımına göre:

Tek Pencere Sistemi,

“Ticaret ve taşımacılık ile ilgili bilgilerin ve belgelerin, ithalat, ihracat ve transit işlemlerinin yerine getirilebilmesi için tek bir giriş noktasından sunulmasını sağlayan sistemdir.”

Bu sistemde bilgi bir kez girilir ve tüm kurumlar tarafından paylaşılır.

Tek Pencere Sisteminin Amaçları

Tek pencere sisteminin temel amaçları şunlardır:

- dış ticaret işlemlerini hızlandırmak
- bürokratik süreçleri azaltmak,
- belge tekrarını önlemek,
- veri paylaşımını kolaylaştırmak,
- kamu kurumları arasında koordinasyonu artırmak,
- ticaret maliyetlerini düşürmek,
- ticaretin kolaylaştırılmasını sağlamak.

Bu sistem aynı zamanda Dünya Ticaret Örgütü Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın (TFA) önemli bir gerekliliğidir.

Geleneksel Sistem ve Tek Pencere Sistemi Karşılaştırması

Kriter	Geleneksel Sistem	Tek Pencere Sistemi
<i>Başvuru noktası</i>	Firmalar her kurum için ayrı ayrı başvuru yapar	Tüm başvurular tek bir dijital platform üzerinden yapılır
<i>Belge sunumu</i>	Aynı belge farklı kurumlara tekrar tekrar sunulur	Belgeler sisteme bir kez yüklenir
<i>Kurumlarla iletişim</i>	Kurumlarla ayrı ayrı iletişim kurulur	Sistem otomatik olarak ilgili kurumlara veri gönderir
<i>İşlem süresi</i>	Uzun ve bürokratik süreçler oluşur	İşlemler daha hızlı tamamlanır
<i>Veri paylaşımı</i>	Kurumlar arasında veri paylaşımı sınırlıdır	Kurumlar ortak veri sistemini kullanır
<i>Fiziksel belge</i>	Çoğu işlemde fiziksel belge gerekir	Elektronik belge kullanımı yaygındır
<i>İşlem maliyetleri</i>	Daha yüksek işlem maliyetleri	Daha düşük işlem maliyetleri

Kurumlar Arası Dijital Entegrasyon

Tek pencere sisteminin etkin şekilde çalışabilmesi için kamu kurumlarının dijital olarak birbirine entegre olması gerekmektedir. Kurumlar arası dijital entegrasyon, farklı kurumların bilgi sistemlerinin birbiriyle iletişim kurabilmesini ve veri paylaşabilmesini ifade etmektedir.

Bu entegrasyon sayesinde dış ticaret işlemleri sırasında gerekli bilgiler kurumlar arasında otomatik olarak paylaşılabilmekte, aynı veri farklı kurumlara tekrar tekrar sunulmamaktadır.

Kurumlar Arası Dijital Entegrasyon

Kurumlar arası dijital entegrasyonun temel unsurları şunlardır:

- veri paylaşım altyapısı
- sistemler arası dijital iletişim
- ortak veri standartları
- elektronik belge yönetimi
- güvenli veri aktarım mekanizmaları

Bu yapı sayesinde kamu kurumları aynı veri altyapısı üzerinden işlem gerçekleştirebilir.

Dijital Entegrasyonun Temel Teknolojik Bileşenleri

Kurumlar arası dijital entegrasyon farklı bilgi teknolojilerinin birlikte kullanılması ile mümkün olmaktadır. Bu süreçte kullanılan temel teknolojiler şunlardır:

Elektronik veri değişimi (EDI): Kurumlar arasında ticari verilerin elektronik olarak aktarılmasını sağlar.

Web servisleri ve API altyapıları: Farklı kurumların bilgi sistemlerinin birbirleriyle iletişim kurmasını sağlar.

Veri paylaşım platformları: Kamu kurumları arasında merkezi veri akışını mümkün kılar.

Dijital Entegrasyonun Temel Teknolojik Bileşenleri

Ortak veri standartları: Verilerin tüm kurumlar tarafından aynı formatta kullanılmasını sağlar.

Elektronik imza ve dijital kimlik doğrulama: işlemlerin güvenli şekilde gerçekleştirilmesini sağlar.

Blockchain ve güvenli veri altyapıları: belge doğrulama ve veri güvenliği açısından yeni nesil çözümler sunmaktadır.

Bu teknolojiler sayesinde veri akışı hızlı, güvenli ve izlenebilir hale gelmektedir.

Türkiye’de Tek Pencere Sistemi

Türkiye’de Tek Pencere Sistemi Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen dijital gümrük modernizasyonu kapsamında uygulanmaktadır.

Bu sistemin temel amaçları:

- dış ticaret işlemlerinin hızlandırılması
- belge süreçlerinin dijital ortama taşınması
- kamu kurumları arasında veri paylaşımının sağlanması
- ticaretin kolaylaştırılması

Tek Pencere Sistemi, Türkiye’de kullanılan BİLGE Gümrük Sistemi ile entegre şekilde çalışmaktadır. Bu sayede dış ticaret işlemlerinde kullanılan birçok izin ve belge elektronik ortamda doğrulanabilmektedir.

Türkiye’de Tek Pencere Sistemine Entegre Kurumlar

Türkiye Tek Pencere Sisteminde farklı kamu kurumlarının verdiği izin ve belgeler dijital ortamda gümrük sistemine aktarılmaktadır.

Sisteme entegre olan başlıca kurumlar şunlardır:

- Tarım ve Orman Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- Ticaret Bakanlığı
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- Türk Standartları Enstitüsü (TSE)
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Bu kurumlar tarafından verilen izin, uygunluk belgesi veya kontrol belgeleri tek pencere sistemi üzerinden elektronik olarak gümrük idaresine iletilmektedir.

Tek Pencere Sisteminde İşleyiş

Tek pencere sistemi kapsamında dış ticaret işlemleri şu aşamalar üzerinden yürütülmektedir:

1. Firma gerekli izin veya belge için başvuru yapar.
2. Başvuru elektronik ortamda ilgili kamu kurumuna iletilir.
3. Kurum gerekli incelemeleri gerçekleştirir.
4. Belge veya izin elektronik ortamda düzenlenir.
5. Belge bilgileri tek pencere sistemi üzerinden gümrük sistemine aktarılır.
6. Gümrük işlemleri belge numarası üzerinden tamamlanır.

Bu süreç sayesinde fiziksel belge sunma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır.

Tek Pencere Sisteminin Sağladığı Avantajlar

Tek pencere sisteminin uygulanması dış ticaret süreçlerinde birçok avantaj sağlamaktadır.

Başlıca avantajlar:

- işlem sürelerinin kısalması,
- bürokratik süreçlerin azalması,
- belge tekrarının ortadan kalkması,
- işlem maliyetlerinin düşmesi,
- veri doğruluğunun artması,
- süreçlerin daha şeffaf hale gelmesi,
- ticaretin kolaylaştırılması.

Bu avantajlar hem kamu kurumları hem de firmalar açısından daha verimli bir ticaret ortamı oluşturmaktadır.

Ticaretin Kolaylaştırılması Açısından Önemi

Tek pencere sistemleri ticaretin kolaylaştırılması politikalarının en önemli araçlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Bu sistemler sayesinde:

- lojistik süreçler hızlanmaktadır,
- sınır geçiş süreleri azalmaktadır,
- ticaret maliyetleri düşmektedir,
- tedarik zinciri verimliliği artmaktadır.

Dünya Bankası araştırmalarına göre ticaret işlemlerinin dijitalleştirilmesi ticaret maliyetlerini yaklaşık *%10–15 oranında* azaltabilmektedir.

Küresel Tek Pencere Sistemi Örnekleri

Birçok ülke dış ticaret işlemlerini hızlandırmak amacıyla tek pencere sistemlerini uygulamaya koymuştur. Öne çıkan uygulamalar şunlardır:

Singapur – TradeNet

Dünyanın ilk ulusal tek pencere sistemlerinden biridir ve dış ticaret işlemlerini büyük ölçüde hızlandırmıştır.

Güney Kore – uTradeHub

Kamu kurumları ve özel sektör arasında dijital ticaret platformu olarak kullanılmaktadır.

Avrupa Birliği – EU Single Window Environment

AB ülkelerinde gümrük ve diğer kontrol süreçlerinin entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktadır.

ABD – ACE (Automated Commercial Environment)

ABD gümrük işlemlerinin dijital olarak yürütüldüğü kapsamlı bir ticaret platformudur.

Tek Pencere Sistemlerinde Karşılaşılan Zorluklar

Tek pencere sistemlerinin uygulanması bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir.

Bu zorluklar arasında:

- kurumlar arası koordinasyon eksikliği,
- teknik altyapı yetersizlikleri,
- veri standartlarının uyumsuzluğu,
- kurumların dijital dönüşüme uyum süreci,
- ve siber güvenlik riskleri yer almaktadır.

Bu nedenle tek pencere sistemlerinin başarılı şekilde uygulanabilmesi için kurumsal koordinasyon ve güçlü dijital altyapı büyük önem taşımaktadır.

Gelecekte Beklenen Gelişmeler

Tek pencere sistemleri dijital teknolojilerle birlikte sürekli gelişmektedir. Gelecekte öne çıkması beklenen teknolojiler:

- yapay zeka destekli risk analizi,
- blockchain tabanlı belge doğrulama sistemleri,
- akıllı sözleşmeler,
- büyük veri analitiği,
- sınır ötesi veri paylaşım platformları.

Bu teknolojiler sayesinde dijital ticaret altyapılarınının daha güvenli, hızlı ve şeffaf hale gelmesi beklenmektedir.